

Pyhäjärven kaupunki

Itämäen tuulivoimapuiston osayleiskaava

Työneuvottelu

Aika torstai 14.09.2023 klo 12:00-12:47

Paikka Teams-kokous

Läsnä		
	Sami Laukkanen	Pyhäjärven kaupunki
	Taina Törmikoski Elina Saine	Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus
	Ville Ahvikko Julia Virkkala Frans Cederlöf Tiina Mäkelä	FCG Finnish Consulting Group Oy FCG Finnish Consulting Group Oy FCG Finnish Consulting Group Oy FCG Finnish Consulting Group Oy
	Maija-Leena Oinonen Pia Isojärvi Teemu Tuunanen	Neoen Renewables Finland Oy Neoen Renewables Finland Oy Neoen Renewables Finland Oy
Kutsuttuna poissa	Henrik Kiviniemi Liisa Karhu Miika Pilli Pirkko-Liisa Kantola	Pyhäjärven kaupunki FCG Finnish Consulting Group Oy Neoen Renewables Finland Oy Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus

Asialista

1 Kokouksen status, puheenjohtajan ja sihteerin valinta

Taina Törmikoski toimii puheenjohtajana, konsultti laatii muistion.

Törmikoski: ELY:n puolesta hanketoimija voi olla työneuvottelussa paikalla koko sen ajan, jotta tieto kulkee mahdollisimman hyvin.

2 ELYn lausunto kaavaehdotuksesta ja kaavanlaatijan vastineet ELYn lausuntoon (FCG)

Ville Ahvikko esitteli tarkistettua kaavaehdotusta.

Törmikoski: Voidaan kirjata muistioon, että on käyty läpi kaavaehdotukseen nähtävillä olon jälkeen tehdyt muutokset. Muutokset tulee kirjata myös kaavaselistukseen.

Saine: Hankkeen vaikutusalueelle on tulossa paljon uutta tuulivoimaa, millä on vaikutusta myös Etelänjoen vedenvirtauksiin ja tulvimiseen eli ne tulevat lisääntymään sekä tämän että ilmastonmuutoksen vuoksi. Tämä tulee huomioida Etelänjoen läheisten voimaloiden jatkosuunnittelussa. Lisäksi voimaloiden tieyhteyksiä suunniteltaessa on huomioitava, että tieyhteydet voimaloille eivät saa olla tulvauhanalaisia. Yleisesti ottaen luontoasioista ei ole tässä vaiheessa muuta kommentoitavaa kuin linnustoasioihin.

Muinaisjäänösasia jäi epäselväksi: museo oli pyytänyt täydennyksiä muinaisjäänösinventointeihin. Mihin toimenpiteisiin tämän suhteen on ryhdytty?

Ahvikko: Inventoija käy maastossa ja tekee pyydetyt tarkennukset raporttiin. Tämä tullaan huomioimaan kaavan suunnittelussa.

Törmikoski: Jos muinaisjäänösinventoinnin tarkistus on nyt tekeillä, niin miten tämä sovitetaan yhteen hyväksymiskäsittelyaikatauluun, joka on kiireinen?

Ahvikko: TV-alueet ovat laajat ja selvityksen tulos tullaan huomioimaan rakennussuunnittelussa tuulivoimaloita sijoitettaessa.

Oinonen: Rakentamista ei tulla aloittamaan syyskuussa, muinaisjäänösten sijainti ja suojaetäisyydet tullaan huomioimaan jatkosuunnittelussa,

Törmikoski: Tärkeintä on yhteistyö museon kanssa.

3 Linnustoasiat, tarkentunut vaikutusten arviointi ja jatkotoimenpiteet

Törmikoski: Linnusto ja sitä koskevat tarkennetut selvityspyynnöt ovat tämän työneuvottelun tärkein asia.

Käydään lausunnon pääkohdat tiivistetysti läpi. ELY esitteli tiivistelmän

Maakotka:

Maakotka 1/2

- Maakotkaan kohdistuvaa vaikutusarviointia on täydennetty ELY-keskuksen kaavaehdotuslausunnossaan edellyttämällä tavalla.
- Tällä hetkellä päivitetty mallinnus huomioi ainoastaan Pitkäkankaan varmistettuihin pesäpaikkoihin perustuvan reviiirin, joka on tulkittu Iso Karsikkonevasta erilliseksi reviiiriksi.
- Päivitetty vaikutusarviointi toteaa merkittävien vaikutusten jäävän määritellyn raja-arvon (0,08) alapuolelle, mutta ELY-keskus kuitenkin huomauttaa arvioinnin tuloksen olevan hyvin lähellä Etelä-Suomessa kotkalle määriteltyä riskirajaa sillä yhteisvaikutukset huomioiva arvio saa laskennan lopputuloksena arvon 0,0777.

Maakotka 2/2

- ELY-keskuksen tietojen mukaan raportissa käytetty tulkinta erillisistä reviiireistä perustuu epäsuoriin ja osin kiistanalaisiin viitteisiin erillisistä pesinnöistä, eikä asialle ole täyttä varmuutta, mikä on nostettu esille myös raportissa.
- Käytetty reviiiritulkinta rajaa vaikutusten arvioinnista pois Hallakallion ja Moskuankankaan tuulivoimahankkeet.
- Jatkossa Pitkäkankaan ja Iso Karsikkonevan nyt epävarmuudella erillisinä tulkitut reviiirit tulisi varovaisuusperiaatetta noudattaen käsitellä myös yhtenäisenä reviiirinä, ja kaikki niiden ympäristön tuulivoimahankkeet pitää arvioinnissa huomioida.

Saine: pyöristetynä ollaan 0.08 riskirajassa. Alueella on vireillä myös muita tuulivoimahankkeita. Yhteisvaikutusten huomiointi on tärkeää.

Laukkanen: Muut tuulivoimahankkeet ovat vielä melko alkutekijöissään.

Törmikoski: Varovaisuusperiaate jättää tulkinnanvaraisuutta, olisiko pitänyt käsitellä reviiirit yhtenä reviiirinä: varovaisuusperiaate sen vuoksi tärkeä. Yhteisvaikutukset muiden hankkeiden kanssa tulee ottaa kaikissa hankkeissa huomioon. Viranomaisena ELY:llä on tulkinnanvaraisuudesta huoli, että oikeus voi ottaa erilaisen kannan. Viranomaiskanta on kuitenkin se, että reviiirit täytyy ottaa yhtenä reviiirinä huomioon.

Laukkanen. asia tarkentuu kaavaprosessien jatkosuunnittelussa hyvinkin paljon

Törmikoski: Kysymys reviiereistä ja yhteisvaikutuksista tulee nousemaan esille todennäköisesti hyvinkin paljon myös muiden hankkeiden yhteydessä.

Sääksi:

SÄÄKSI 1/3

- Myös sääksiarviointia on täydennetty. Hankkeen vaikutusalueella on tiedossa: sääksen pesäpaikkoja neljällä eri reviierillä, joista kolme on huomioitu asianmukaisesti.
- Neljäs raportissa tarkasteltu sääksen pesä on Murtomäki I tuulivoimahankkeen hankealueelle lähimmillään noin 1,3 km etäisyydellä Itämeren hankkeen tuulivoimalasta sijoittuva pesä.
- **Ei ole tietoa, mihin saalistuslennot tältä pesältä suuntautuvat.** Raportissa pesinnän todetaan epäonnistuneen vuonna 2023 mahdollisesti lähimmän voimalan rakentamisesta aiheutuneen häiriön seurauksena.
- **Vaikka pesinnän on todettu epäonnistuneen, ei asiassa saadun selvityksen perusteella voida kuitenkaan arvioida, etteikö kyseessä oleva pesä tästä huolimatta silti edelleen soveltuisi kalasääksen pesintään tulevaisuudessa** (kts. KHO 1197/2018).

Itämeri, Iltämeri ja
muuttaminen

SÄÄKSI 2/3

- Niin kauan, kun reviiirin / pesäpaikan käytöstä ja sen kelpaavuudesta esiintyy tiedon puutteesta johtuvaa epävarmuutta, on pesäpaikkaan suhtauduttava olemassa olevana reviiirinä siihen sovellettavine varoetäisyyksineen.
- **Vaikka rakenteilla olevan Murtomäki I:n voimaloita ollaankin jo rakentamassa pesän läheisyyteen, ei tämä poista taikka vähennä Itämeren tuulivoimahankkeen osayleiskaavaan liittyvää selvitystarvetta** kyseiseen sääksenpesään kohdistuvien vaikutusten osalta.
- **Tällä hetkellä kaavaratkaisu ei ELY-keskuksen arvion mukaan arviointiraporttissakin mainitut epävarmuudet huomioiden perustu sellaisiin maankäyttö- ja rakennuslain 9 §:ssä tarkoitettuihin kaavan merkittävät vaikutukset huomioiviin selvityksiin, että kaavan sisältövaatimuksia kaavassa osoitettavien pesää lähimpien tuulivoima-alueiden osalta voitaisiin arvioida.**

Itämeri, Iltämeri ja
muuttaminen

SÄÄKSI 3/3

- Edellä mainitun vuoksi **uusia, pesän lähietäisyydelle sijoituvia voimaloita ei tulisi luvittaa ennen riittävien selvitysten valmistumista.**
- ELY-keskus toteaa, että sekä Murtomäen hankkeen vastuullisuuden että Itämeren hankkeen kaavassa osoitettavien voimaloiden luvituksen kannalta **tulisi pesän status varmistaa seurannoilla, ja pyrkiä siirtämään pesintää etäämmälle tekopesää tarjoamalla.** Tämän suunnittelussa oleellista on myös tieto ko. pesän emolintujen pääasiallisten ruokailulentojen suuntautumisesta.
- Käytännössä Murtomäen rakentuneiden voimaloiden aiheuttama vaikutus sääksen pesäpaikan käyttöön on mahdollista selvittää vasta pesimäkaudesta 2024 alkaen.
- ELY-keskus toteaa vielä, että alkuperäistä sääksenpesää ei saa luonnonsuojelulain mukaan tuhota ilman asianmukaista poikkeuslupaa, vaikka siinä ei seuraavina vuosina pesittäisikään.

Itämeri, Iltämeri ja
muuttaminen

Törmikoski: ELY haluaa lisäksi esitellä KHO:n päätöksen vastaavasta tapauksesta, Sillä ei ole merkitystä mikä eläinlaji on kyseessä, samat periaatteet pätevät. ELYn mielestä Itämeren sääksitapaus on rinnasteinen tämän tapauksen kanssa: on syntynyt selvä lisäselvitystarve. Kaava voidaan viedä hyväksyntään muilta osin, mutta sääkseä koskeva asia on epäselvä ja vaatii lisäselvityksiä.

KHO 2066/2023, vuosikirja, 3.7.2023, Utajärvi, Maaselän tuulivoimapuisto

- **KHO myönsi valitusluvan ja tutki asian. Valitus hylättiin. Hao:n päätöksen lopputulosta ei muuteta.**
- Oikeudellisen tarkastelun lähtökohta on, että kaavaratkaisun luontoselvitysten riittävyys ratkaistaan kaavan hyväksymishetken perusteella.
- Susihavainnoista oli ilmoitettu kaavahanketta edeltäneessä YVA-menettelyssä vuonna 2016 ja tämän jälkeen yleiskaavaehdotuksesta annetuissa mielipiteissä vuonna 2020.
- Kunnalle on lisäksi välittömästi yleiskaavaehdotuksen nähtävilläolon jälkeen toimitettu syyskuussa 2020 paikallisen riistanhoitoyhdistyksen antamat tiedot kaava-alueella vuosina 2019 ja 2020 tehdyistä susihavainnoista.
- Kaavan laatijalle on ennen kaavan hyväksymistä esitetty riittävän luotettavia havaintotietoja susien esiintymisestä kaava-alueella. Kyse on ollut suuresta määrästä laumahavainnoita, eikä yksittäisistä susihavainnoista.

KHO 2066/2023, vuosikirja, 3.7.2023, Utajärvi, Maaselän tuulivoimapuisto

- **Näissä oloissa merkitystä ei ole sillä, että tieto uudesta susireviiristä oli julkaistu viranomaistietona vasta kaavan hyväksymisajankohdan jälkeen.**
- Yleiskaavan laatijan olisi siten tullut ennen yleiskaavan hyväksymistä ryhtyä tarpeellisiin lisäselvityksiin.
- Tuli varmistaa, että asiassa on mahdollista luotettavasti arvioida, onko kaavassa osoitettujen tuulivoimaloiden alueiden toteuttaminen sovitettavissa yhteen luonnonarvojen vaalimista koskevan yleiskaavan sisältövaatimuksen kanssa ja aiheutuuko kaavan hyväksymisestä luonnonsuojelulain 49 §:n 1 momentissa tarkoitettuja kiellettyjä vaikutuksia.
- Osayleiskaava ei ole perustunut MRL 9 §:n mukaisiin riittäviin selvityksiin ja vaikutusten arviointeihin.

Törmikoski: Itämeren kaavan osalta viranomainen tunnistaa seuraavat vaihtoehdot: Kaavan hyväksyntää lykätään kunnes sääksen osalta on tehty riittävät selvitykset tai hyväksytään tietyt voimalat vasta sitten kun sääksiarviointi on tehty.

Laukkanen: Kunnassa on tunnustettu asia ja pohdittu sitä, millä tavoin siihen voitaisiin reagoida. Pitää tunnistaa mitkä voimat ovat niitä, jotka voidaan luvittaa vasta lisäselvitysten jälkeen.

Ahvikko: Vastaavassa tapauksessa on käytetty esimerkiksi seuraavaa määräystä:

st tv/2

SUUNNITTELUTARVEALUE. Alueelle rakentaminen edellyttää suunnittelutarveratkaisua ottaen huomioon maankäyttö- ja rakennuslain 137 §:n erityiset edellytykset rakennusluvalle. Merkinällä osoitetaan tuulivoimaloiden alueet, joille on mahdollista sijoittaa tuulivoimala, mikäli alueella todetun rauhoitetun lajin suojele ei vaarannu. Muilta osin suunnittelutarvealueita koskevat samat määräykset kuin tuulivoimaloiden alueita kohdemerkintöineen. Ryhdyttäessä suunnittelemaan tuulivoimaloita, rakentamisen edellytyksistä tulee neuvotella Kainuun ELY-keskuksen kanssa.

Oinonen: Voimat sijaitsevat yli kilometrin päässä sääksen pesästä. Sääksenpesä on suunnilleen Pirttisaaren kohdalla

Törmikoski: ELY:n mielestä määräys kuulostaa hyvällä. Emme pysty nyt ottamaan kantaa siihen, mitkä voimat tulisi tällä määräyksellä osoittaa, mutta varovaisuusperiaatetta noudattaen voitaisiin kriittisimmät osoittaa tällä merkinnällä. Voimme kommentoida mahdollisimman pian, jos laitate meille kommentteille kaavakartan, johon on korjattu pesää lähimmät voimat ehdotetulla määräyksellä. Otamme karttaan kantaa mahdollisimman pian saatuaamme sen.

ELY on tietoinen aikataulupaineista. Voimme yrittää kommentoida karttaa tämän päivän aikana, jos kartta toimitetaan meille nopeasti. Huominen on haastava päivä ELY:n tilojen remontoinnin ja uusinnan takia.

Elyn mielestä ehdotettu korjaus vaikuttaa hyvältä menettelyltä, kriittiset voimat luvitettaisiin vasta riittävien selvitysten valmistuttua. Kartta voitaisiin lähettää seuraaville henkilöille: Elina Saine, Taina Törmikoski ja Veli-Matti Kangas.

Laukkanen: Kunta pitää ehdotettua määräystä myös hyvänä. Tarkoitus on ensi viikolla esitellä kaavaa hyväksyttäväksi maanantaina klo 17, valtuuston kokous on 25.10. Maanantaina täytyy olla kaavakartta kommentoitavana. Lista lähtee tänään, teknisiä korjauksia voidaan tehdä, kokouksessa täytyy kuitenkin olla oikea aiheisto.

Törmiköski: Tarkoituksena on varmistaa, että linnustoarvot säilyvät.

4 Muut asiat

Laukkanen: Kunta haluaa kiittää ELY:ä sujuvasta ja hyvästä yhteistyöstä.

Oinonen: Hanketoimija yhtyy kunnan kiitoksiin.

Törmikoski: ELY kiittää myös osaltaan kaikkia sujuvasta yhteistyöstä.

5 Neuvottelun päättäminen

Puheenjohtaja päätti työneuvottelun klo 12:47.

Muistion laatija: JV

Jakelu: Kutsutut